

ИСПИТ ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 2

30. август 2020.

Напомене: Испит траје 180 минута. Није дозвољено напуштање сале 60 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. Вежбанку ставити у овај папир. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити попуњене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Питања и задаци ће бити прегледани само уколико се налазе на одговарајућим местима. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена. Употреба калкулатора није дозвољена.

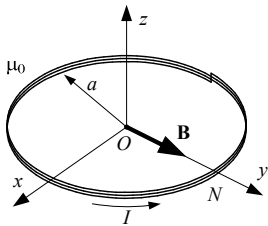
Попунити податке о кандидату у следећој табlici. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)											УКУПНО ПОЕНА		
Група са предавања		Индекс година/број		Презиме и име									
П1	П2	П3	/										
ПИТАЊА						ЗАДАЦИ					ОЦЕНА		
1	2	3	4	5	6	7	8	Укупно	1	2			3

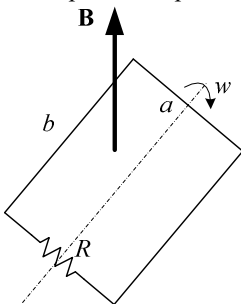
ПИТАЊА

1. Веома дугачак, танак, праволинијски проводник налази се у вакууму. У проводнику постоји простопериодична струја ефективне вредности $I = 1000 \text{ A}$ и учестаности $f = 50 \text{ Hz}$. Израчунати најмање растојање од осе проводника на коме амплитуда магнетске индукције проводника не прелази $B_{\text{max}} = 100 \mu\text{T}$.

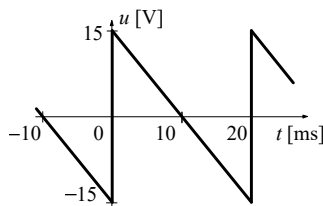
2. На слици је приказан танак калем, који се налази у ваздуху. Завојци калема су кружни, полупречника $a = 1 \text{ cm}$, паралелни су Oxy равни Декартовог координатног система, а број завојака је $N = 10$. У калему постоји стална струја $I = 2 \text{ A}$. Калем се налази у сталном магнетском пољу индукције $\mathbf{B} = 10 \mathbf{i}_y \text{ mT}$. Одредити **вектор** момента магнетских сила које делују на калем.

3. Правоугаона контура, страница $a = 100 \text{ mm}$ и $b = 200 \text{ mm}$, приказана на слици, ротира око своје осе, у ваздуху, у сталном магнетском пољу индукције $B = 1 \text{ T}$, сталном угаоном брзином 3000 обртаја у минуто. Вектор магнетске индукције је нормалан на осу обртања. Контура је затворена отпорником отпорности $R = 10 \Omega$. Израчунати средњу снагу отпорника. Занемарити отпорност контуре и појаву самоиндукције.

4. Периодичан напон $u(t)$ има облик тестерасте поворке као на слици. Израчунати (а) средњу и (б) ефективну вредност овог напона.

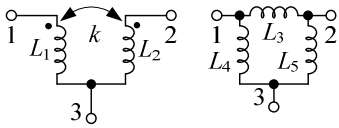

(а)	(б)
-----	-----

5. Потрошач комплексне импедансе $\underline{Z} = 10(1 + j\sqrt{3}) \Omega$ прикључен је на простопериодичан напон учестаности $f = 50 \text{ Hz}$, ефективне вредности $U = 3 \text{ kV}$ и почетне фазе $\theta = -\pi/2$. Одредити израз за тренутну вредност (а) активне и (б) реактивне компоненте струје овог потрошача. Изразе написати у каноничном облику.

(а)	(б)
-----	-----

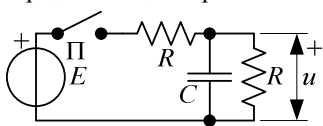
6. На слици 6.1 приказана је мрежа састављена од два спрегнута калема. Познато је $L_1 = L_2 = 4 \mu\text{H}$ и $k = 0,5$. Одредити индуктивности мреже са слике 6.2 тако да та мрежа буде еквивалентна мрежи са слике 6.1.

Слика 6.1.   Слика 6.2.

7. Импеданса једне гране симетричног трофазног пријемника је $\underline{Z} = (20 + j10) \Omega$. Пријемник је везан на симетричан трофазни генератор, а ефективна вредност струје једне гране пријемника је $I = 10 \text{ A}$. Израчунати тренутну снагу пријемника.

8. Идеални напонски генератор сталне електромоторне силе $E = 10 \text{ kV}$, два отпорника отпорности $R = 1 \text{ M}\Omega$ и кондензатор капацитивности $C = 2 \text{ nF}$ везани су као на слици. Прекидач П је затворен и успостављено је стационарно стање. Прекидач се отвори у тренутку $t = 0$. (а) Извести диференцијалну једначину којом се ово коло описује за $t > 0$. (б) Решити ту диференцијалну једначину. (в) Израчунати рад претворен у топлоту од тренутка отварања прекидача до успостављања наредног стационарног стања.

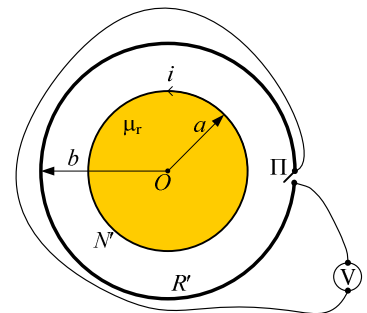

(а)	(б)	(в)
-----	-----	-----

ЗАДАЦИ

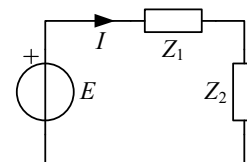
1. (Задатак се ради полазећи од **прве** стране вежбанке.)

Попречни пресек врло дугачког соленоида је круг полупречника a (видети слику). Језгро соленоида начињено је од линеарног феромагнетског материјала, релативне пермеабилности μ_r , а подужна густина завојака је N' . У завојцима постоји простопериодична струја $i(t) = I\sqrt{2} \cos \omega t$. Соленоид је обухваћен коаксијално постављеним кружним завојком полупречника b ($b > a$), начињеним од хомогене жице подужне отпорности R' . Завојак је прекинут прекидачем П. За прикључке прекидача везан је идеални волтметар (као на слици), који је баждарен у ефективним вредностима. Одредити показивање волтметра када је прекидач П (а) затворен и (б) отворен. Занемарити магнетско поље струја индукованих у краткоспојеном завојку и у језгру. Димензије волтметра и прекидача су занемарљиве.

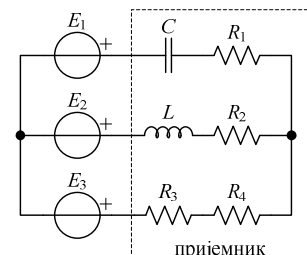
2. (Задатак се ради полазећи од **средине** вежбанке.)

Два пријемника су везана на ред и прикључена на генератор простопериодичне емс, као на слици. У тренутку $t = 0$ електромоторна сила генератора је нула и расте, а први минимум електромоторне силе после тога је у тренутку $t_1 = 12 \mu\text{s}$ и износи $E_{\min} = -120 \text{ V}$. Максимум струје је у тренутку $t_2 = 6 \mu\text{s}$. Активна снага идеалног напонског генератора је $P_g = 120 \text{ W}$. Резистанса првог пријемника је $R_1 = 20 \Omega$, а сусцептанса је $B_1 = -20 \text{ mS}$. Фактор реактивности другог пријемника је позитиван. Израчунати комплексне адмитансе пријемника.

3. (Задатак се ради полазећи од **последње** стране вежбанке.)

У трофазном колу приказаном на слици електромоторне силе генератора чине директан симетричан систем, а ефективна вредност емс је $E = 1 \text{ kV}$. На генератор је везан трофазни пријемник за који је познато $R_1 = R_2 = R_4 = \frac{1}{\omega C} = \omega L = 100 \Omega$. (а) Израчунати отпорност R_3 тако да активна снага тог отпорника буде највећа. (б) Израчунати комплексну снагу идеалног напонског генератора емс E_3 у том случају.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА ИСПИТА ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 2 ОДРЖАНОГ 30. АВГУСТА 2020. ГОДИНЕ

У заградама су бројеви поена за тачан одговор, односно тачно решење.

ПИТАЊА

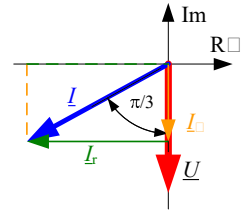
1. Интензитет магнетске индукције проводника је $B(t) = \frac{\mu_0 i(t)}{2\pi r}$ (2). Из услова $\frac{\mu_0 I \sqrt{2}}{2\pi r_{\min}} = B_{\max}$, добија се најмање растојање $r_{\min} = 2\sqrt{2} \text{ m}$ (3). Видети пример са слике 3.33 уџбеника.

2. Магнетски моменат калема је $\mathbf{m} = \pi a^2 N I \mathbf{i}_z$ (1), а моменат магнетских сила је $\mathbf{M} = \mathbf{m} \times \mathbf{B}$ (1), односно $\mathbf{M} = -20\pi \mathbf{i}_x \mu\text{Nm}$ (3). Видети и задатак 48 из трећег дела збирке.

3. Магнетски флукс кроз контуру дат је изразом $\Phi(t) = abB \cos(\omega t + \alpha)$ (1), где је $\omega = 100\pi \frac{\text{rad}}{\text{s}}$, а почетна фаза α зависи од положаја контуре у тренутку $t=0$ и од оријентације контуре. Индукована емс у контури је $e_{\text{ind}} = -\frac{d\Phi}{dt}$, њена ефективна вредност је $E = wabB \frac{\sqrt{2}}{2}$ (1), ефективна вредност струје је $I = \frac{E}{R}$ (1), а средња снага отпорника је $P_R = 0,2\pi^2 \text{ W}$ (2). Видети пример са слике 3.75 уџбеника и одговарајући текст.

4. (а) Средња вредност напона је $U_{\text{sr}} = 0$ (2). (б) Ефективна вредност напона је $U_{\text{ef}} = 5\sqrt{3} \text{ V}$ (3). Видети и пример са слике 4.1ж уџбеника.

5. (а) Активна компонента струје је $i_a(t) = 75\sqrt{2} \cos\left(\omega t - \frac{\pi}{2}\right) \text{ A}$ (3). (б) Реактивна компонента струје је $i_r(t) = 75\sqrt{6} \cos(\omega t + \pi) \text{ A}$ (2), где је $\omega = 100\pi \text{ s}^{-1}$. Видети фазорски дијаграм на слици, слику 4.42 уџбеника и одговарајући текст.

6. Тражене индуктивности су $L_3 = L_4 = L_5 = 6 \mu\text{H}$ (5). Видети слику 4.82 уџбеника и одговарајући текст, као и задатке 334 и 335 из четвртог дела збирке.

7. Тренутна снага пријемника је константна и једнака средњој снази пријемника, односно $p(t) = 6 \text{ kW}$ (5). Видети одељак о снагама трофазних генератора и пријемника из уџбеника.

8. (а) Диференцијална једначина гласи $\frac{du}{dt} + \frac{u}{RC} = 0$ (1). (б) Решење те диференцијалне једначине гласи $u(t) = 5 e^{-t/\tau} \text{ kV}$ (2), где је $\tau = 2 \text{ ms}$ (1). (в) Рад претворен у топлоту је $A_J = 25 \text{ mJ}$ (1). Видети и пример са слике 4.124а уџбеника и одговарајући текст.

ЗАДАЦИ

1. (а) Када је прекидач затворен, показивање волтметра је $U = \omega \mu_r \mu_0 N' I \pi a^2$ (15). (б) Када је прекидач отворен, показивање волтметра је 0 (5). Видети и задатак 132 из трећег дела збирке.

2. Комплексне адмитансе пријемника су $\underline{Y}_1 = (40 - j20) \text{ mS}$ (15) и $\underline{Y}_2 = (20 - j40) \text{ mS}$ (5).

3. (а) Оптимална отпорност је $R_3 = 200 \Omega$ (5). (б) Комплексна снага генератора E_3 је $\underline{S}_{E_3} = 1,25(3 - \sqrt{3}) \text{ kVA}$ (15). Видети и задатак 410 из четвртог дела збирке.

- РЕЗУЛТАТИ ИСПИТА БИЋЕ ОБЈАВЉЕНИ ДО 2. СЕПТЕМБРА У 21 ЧАС.
- ПРИМЕДБЕ НА ДОБИЈЕНЕ ОЦЕНЕ СТУДЕНТИ МОГУ ДА УПУТЕ МЕЈЛОМ НА АДРЕСУ edjordja@etf.rs, ПРЕМА УПУТСТВУ ОБЈАВЉЕНОМ НА ЛИНКУ http://oet.etf.rs/Primedbe_na_ocene_iz_predmeta_grupe_Osnovi_elektrotehnike.pdf, НАЈКАСНИЈЕ ДО 3. СЕПТЕМБРА У 21 ЧАС.

Са предмета Основи електротехнике